

1

Dat mijn ouders in een buitenwijk in Noord-Londen waren gaan wonen, was een pragmatische keuze. Als ik vroeg waarom we op mijn tiende vanuit Oost-Londen naar een voorstad waren verhuisd, begonnen ze er altijd weer over dat het zoveel praktischer was. Het was er veiliger, je kreeg er meer vierkante meters voor je geld, het was vlak bij de stad en bij een heel stel snelwegen, en er waren voldoende scholen. Hun argumenten om te kiezen voor Pinner klonken in mijn oren alsof ze vanwege een vroege vlucht op zoek waren geweest naar een hotel dicht bij de luchthaven: een handig gelegen, anonieme wijk, geen gedoe en niks bijzonders, doet gewoon wat het moet doen. De plek waar ze woonden vormde op geen enkele manier een bron van genot of reden tot blijdschap. Niet de omgeving, niet de historie, niet de parken, niet de architectuur en ook niet de gemeenschap of de sfeer. Nee, ze woonden in een voorstad omdat die dicht bij andere plekken lag. Ze lieten hun woningkeuze, en daarmee in feite hun hele leven, bepalen door gemak.

Joe verwees toen we nog een relatie hadden in discussies vaak naar het feit dat hij uit het noorden van het land kwam. Dat was voor hem het bewijs dat hij ‘echter’ was dan ik, dat hij met beide voeten in de klei stond en het dus ook eerder bij het rechte eind had. Ik vond dat een van zijn naaste trekjes, hoe hij zijn integriteit gemakzuchtig aan Yorkshire uitbesteedde en de romantische associaties van mijnwerkers en het typische veenlandschap al het zware werk liet opknappen. In het begin van onze relatie gaf hij me altijd het gevoel dat we in verschillende zonnestelsels waren opgegroeid omdat zijn moeder kapster was

geweest in Sheffield en de mijne administratief medewerkster op een school in Harrow. Pas toen we voor het eerst naar zijn ouders gingen, die in een bescheiden rijtjeswoning in een buitenwijk van Sheffield woonden, besepte ik dat hij me al die tijd had voorgelogen. Ik wist natuurlijk dat we in Yorkshire waren, maar voor hetzelfde geld bevonden we ons ergens in de onbestemde leegte waar Londen ophoudt en Hertfordshire begint, waar ik mijn tienerjaren had doorgebracht en waar de huizen ruiten met roedeverdeling hadden en waren afgewerkt met grindpleister. De doodlopende straat waar Joe was opgegroeid was precies zoals de straat uit mijn jeugd, met dezelfde soort huizen met in de koelkast dezelfde soort vruchtenyoghurtjes en afbakknoflookbrood. Hij had als tiener net zo'n fiets gehad als ik, waarmee hij net als ik in het weekend door straten met allemaal identieke huizen met rode daken was gereden. Op zijn verjaardag namen zijn ouders hem net zoals dat bij mij thuis gebeurde mee naar de Pizza Express. Maar de aap was nu uit de mouw gekomen. 'Je kunt gerust ophouden met doen alsof we een totaal andere jeugd hebben gehad, hoor,' zei ik in de trein terug naar huis. 'Doe maar niet alsof dat nummer van Jarvis Cocker over verliefd worden op een vrouw in een werkschort je op het lijf geschreven is. Dat nummer slaat net zomin op jouw leven als een Chas & Dave-liedje op het mijne. We zijn in precies dezelfde soort buitenwijk opgegroeid.'

Sinds een paar jaar betrapte ik mezelf erop dat ik kon snakken naar de vertrouwdheid van thuis. Naar de bekende winkelstraten, waar buitensporig veel tandartsen, kappers en wedkantoren zaten, maar geen enkel leuk koffiezaakje. Naar de lange wandeling van het station naar mijn ouderlijk huis. Naar de vrouwen met identieke lange bobkapsels, de kalende mannen en de tieners in hun hoody's. Naar het totale gebrek aan individualiteit en het berusten in alledaagsheid.

Jongvolwassen zijn was al snel overgegaan in gewoon volwassen, inclusief de dagelijkse lijst van keuzes die aangaven wie ik was, waar ik op stemde en welke internetprovider ik had. Een

middagje op de plek waar ik als tiener had gewoond was als een vakantiedag terug in de tijd. In Pinner kon ik gewoon weer even zeventien zijn en kon ik doen alsof mijn wereldje heel klein was geworden, mijn gemaakte keuzes er niet toe deden en er een zee van ongekennde mogelijkheden voor me lag.

Mijn moeder deed de voordeur zoals altijd open op een manier waardoor je meteen wist dat ze het druk-druk-druk had. Met de hoorn van de vaste lijn tussen oor en schouder geklemd wierp ze me een verontschuldigende halve grijns toe. ‘Sorry,’ mimeerde ze en ze wierp een bedenkelijke blik naar het plafond. Ze droeg een zwarte tricot broek die er niet assertief genoeg uitzag om de naam broek te verdienen, niet strak genoeg was om voor een legging te kunnen doorgaan en niet wijd genoeg was voor een pyjama, met daarboven een grijs gemêleerd T-shirt met een ronde hals en haar vaste sieradenstetje: een brede en een dunne gouden armband, parels in haar oren, een gouden slangenketting en haar gouden trouwring. Ik gokte dat ze ofwel net op weg was naar, ofwel net terugkwam van iets sportiefs. Ze was sinds haar vijftigste verjaardag geobsedeerd geraakt door lichaamsbeweging, hoewel ze er volgens mij geen grammetje van aankwam of door afviel. Ze had een postmenopauzale zachtheid over zich, met een minimale onderkin, een iets uitgedijde taille en overtollige huidplooien die je door de stof van haar shirt heen bij de behabandjes op haar rug zag zitten. En ze was beeldschoon. Beeldschoon in de zin van grote bambiogen – zonder geweldig spannend te zijn had ze voor iedereen een soort herkenbare aantrekkingskracht, zoals een brandende open haard, een boeket roze rozen of een goudkleurige cockerspaniël. In haar mokkabruine bob zaten grijze plukjes, maar ze had een glanzende volle haardos met goudblonde highlights die nu oplichtten onder de IKEA-plafonnière. Qua uiterlijk heb ik zo goed als niets van mijn moeder geërfd.

‘Ja, dat is prima,’ zei ze tegen de beller met een gebaar naar mij dat ik moest doorlopen. ‘Perfect. Nou, dan spreken we vol-

gende week gewoon af voor een koffie. Stuur me de data maar. Ik neem dat leer-jezelf-tarot-setje waar ik het laatst over had wel mee. Nee, nee, helemaal niet. Je mag het zelfs houden. Van een homeshoppingkanaal, dus geen centje pijn. Oké, prima. Tot dan!’ Ze hing op, omhelsde me en hield me meteen daarna op een armlengte afstand om mijn pony te bekijken. ‘Die is nieuw.’ Ze nam hem onderzoekend op alsof het om 3 verticaal van een kruiswoordraadsel ging.

‘Klopt.’ Ik zette mijn handtas neer en trok mijn schoenen uit. (Dat werd van iedereen verwacht, die regel werd in dit huis strikter gehandhaafd dan in de Blauwe Moskee.) ‘Vlak voor mijn verjaardag laten doen. Het leek me een handige truc om de tweeëndertigjarige rimpels op mijn voorhoofd te bedekken.’

‘Doe niet zo mal.’ Ze gaf er een voorzichtig tikje tegenaan. ‘Daar heb je geen vodje op je voorhoofd voor nodig, maar gewoon een beetje goeie foundation.’

Ik glimlachte, niet geamuseerd, maar ook niet gekwetst. Dat mijn moeder het jammer vond dat haar dochter zo weinig meisjesachtig was, was ik inmiddels wel gewend. Ze had maar wat graag een dochter gewild met wie ze urenlang kon shoppen voor een mooie outfit of die kon meepraten over primers. Als Katherine vroeger bij ons over de vloer was, kwam mijn moeder vaak met sieraden en handtassen aanzetten waarop ze was uitgekeken, en dan bogen ze zich daarover als twee bakvissen die in een warenhuis zijn losgelaten. Voor Lola viel ze onmiddellijk als een blok, puur omdat ze allebei zwoeren bij een bepaald merk highlighter.

‘Waar is pap?’ vroeg ik.

‘Aan het lezen.’

Ik keek door de glazen en-suitedeuren en zag mijn vader van opzij in zijn donkergroene leunstoel. Zijn benen rustten op het voetenbankje en op het tafeltje naast hem stond een grote mok thee. Zijn sterke kin en geprononceerde neus – die kin en neus had ik ook – leken bijna een wedstrijd te doen wie het eerst bij de finish was.

Mijn vader en moeder scheidden zeventien jaar. Ze hadden elkaar ontmoet toen mijn vader conrector op een openbare school in het centrum was en mijn moeder daar als administratieve kracht werd gedetacheerd. Zij was vierentwintig, hij eenenveertig. Qua karakter was er sprake van een al even grote kloof. Mijn vader was gevoelig, zachtmoedig, nieuwsgierig, een echte intellectueel met veel zelfreflectie; er waren maar bar weinig zaken waar hij zich niet voor interesseerde. Mijn moeder was praktisch en logistiek ingesteld, proactief, rechtdoorzee en autoritair; er waren maar bar weinig zaken waar ze zich niet mee bemoeide.

Ik bleef van achter de glazen deuren even naar hem staan kijken. Hij leek nu nog gewoon de vader die hij altijd was geweest. Hij las de *Observer* en zou me straks vast vertellen waar afval in China uiteindelijk terechtkomt, me op de hoogte stellen van tien voor mij waarschijnlijk nieuwe weetjes over Wallis Simpson en me inlichten hoe het er met de bedreigde valk voor stond. De vader die me in een nanoseconde zou herkennen. Niet door hoe ik eruitzag, maar omdat hij wist hoe mijn fantasievriendje van vroeger heette, waar mijn afstudeerscriptie over ging, wie mijn lievelingspersonage in mijn lievelingsboek was en wat de straatnamen waren van alle plekken waar ik had gewoond. Kijkend naar zijn gezicht, nu, zag ik vooral die vader. Maar soms zat er iets in zijn blik wat me zorgen baarde. Alsof al het behapbare in zijn wereld in stukjes was gesneden en hij daar een begrijpelijke collage van probeerde te maken.

Hij had twee jaar geleden een beroerte gehad. We merkten binnen een paar maanden dat hij daar niet volledig van was hersteld. Opeens werd de man die altijd gevat was geweest en het vooral van zijn bovenkamer moest hebben trager. Hij vergat de namen van familieleden en goede vrienden. Zo goed als verdwenen waren zijn rustige zelfverzekerdheid en vermogen om snel te schakelen. Onderweg ergens naartoe liep hij soms een andere kant op en verdwaalde dan. Hij vergat in welke straat hij woonde. In het begin schreven mijn moeder en ik

het toe aan ouderdom, nog niet in staat onder ogen te zien dat er misschien iets ergers aan de hand was. Totdat mijn moeder op een dag door een onbekende werd gebeld dat mijn vader op een grote, drukke rotonde al ruim een kwartier rondjes aan het rijden was. Uiteindelijk wist iemand hem zover te krijgen om zijn auto aan de kant te zetten; hij bleek geen flauw idee te hebben welke afslag hij moest hebben. We gingen naar de huisarts, die een aantal lichamelijke en cognitieve onderzoeken en een MRI-scan liet doen. En onze vrees werd bevestigd.

Ik liep naar hem toe. ‘Dag, pap.’

Hij keek op van zijn krant. ‘Hallo daar!’

‘Blijf maar lekker zitten.’ Ik boog me voorover om hem een knuffel te geven. ‘Nog iets interessants gebeurd waarvan ik moet weten?’

‘Een nieuwe verfilming van *Persuasion*.’ Hij stak de krantenrecensie omhoog.

‘Aha. De Austen voor intellectuelen.’

‘Precies.’

‘Ik ga mam even helpen met het eten, ja?’

‘Is goed, lieverd.’ Hij sloeg de krant weer open en zat meteen weer in de houding die ik zo goed van hem kende.

In de keuken bleek mijn moeder met broccoliroosjes in de weer te zijn. Op de snijplank lag al een berg kiwischijfjes. Via een speaker hoorde ik een luide, trage vrouwenstem die iets zei over toegeven aan de seksdrive van mannen.

‘Wat is dit?’ vroeg ik.

‘Andrea Dworkins luisterboek *Seks*.’

‘Hè?’

‘Andrea Dworkin. Een bekende feministe. Als je haar ziet, herken je haar wel. Een forse tante, maar geen gevoel voor humor. Ook een bijzonder pientere tante, want...’

‘Ja, ik weet wel wie Andrea Dworkin is, maar ik bedoel: waarom luister je naar dat boek?’

‘Dat is voor “Boeken bij de wijn doen”.’

‘Is dat die boekenclub waar je het laatst over had?’

Ze zuchtte getergd en pakte een komkommer uit de koelkast.
'Geen boekenclub, Nina, een literaire salon.'

'Wat is het verschil precies?'

'Nou...' Haar lippen krulden licht omhoog, het was duidelijk dat ze het heerlijk vond om voor de zoveelste keer te mogen uitleggen wat het verschil was tussen een boekenclub en een literaire salon. 'Ik heb samen met een paar vriendinnen besloten dat we elke twee maanden bij elkaar komen om het over ideeën te hebben in plaats van alleen maar sec over het boek zelf. Dat is veel minder dwingend. Elke salon draait om een bepaald thema. En aan de hand daarvan hebben we discussies, dragen we gedichten voor en wisselen we persoonlijke verhalen uit.'

'En wat is het volgende thema?'

'Komt heteroseksuele seks altijd neer op verkrachting?'

'Aha. En wie komen er allemaal?'

'Annie, Cathy, Sarah van mijn hardloopleague, Gloria, Gloria's homoneef Martin en Margaret met wie ik samenwerk bij de kringloopwinkel. Iedereen brengt iets te eten mee. Ik ga trouwens halloumispiezen maken.' Ze liep met de snijplank naar de blender en schoof de berg groente en fruit in de beker.

'En vanwaar deze plotselinge belangstelling voor feminisme?'

Ze zette de blender aan. Er volgde een hels kabaal terwijl de brokjes tot een lichtgroene smurrie werden vermalen.

'Ik weet niet of ik het plotseling zou noemen,' riep ze boven de elektronische herrie uit. Ze zette de blender uit en schonk de vezelrijke vloeistof in een groot glas.

'Het klinkt geweldig hoor, mam,' zei ik toegeefflijk. 'Echt chill dat je zo betrokken en nieuwsgierig bent.'

'Ja, dat vind ik nou ook. En ik ben de enige met een extra kamer, dus ik heb gezegd dat we de Boeken bij de wijn doen-bijeenkomsten hier wel kunnen houden.'

'Maar je hebt helemaal geen extra kamer.'

'Je vaders werkkamer.'

'Die heeft hij zelf nodig.'

'Die kan hij ook nog gewoon gebruiken als hij dat wil. Maar

het is te gek voor woorden om een kamer te hebben die maar af en toe wordt gebruikt. Alsof we in Blenheim Palace wonen!’

‘En zijn boeken dan?’

‘Die zet ik hier wel in de kast beneden.’

‘En al zijn papieren?’

‘Al het echt belangrijke staat toch al op de computer. Heel veel kan weg.’

‘Mag ik er alsjeblieft eerst nog even naar kijken?’ drensde ik als een klein kind. ‘Misschien zitten er dingen bij die belangrijk voor hem zijn of die later nog goed van pas komen. Als we blij zijn met alles waarmee we zijn geheugen kunnen opfrissen, om hem te herinneren aan...’

‘Ja, natuurlijk.’ Ze nam een slok van haar smoothie, ik zag aan haar opengesperde neusvleugels dat ze het maar niks vond. ‘De stapels liggen op de overloop. Je ziet het boven vanzelf.’

‘Oké, dank je.’ Als zoenoffer keek ik haar met een flauw glimlachje aan en nam mijn toevlucht tot een onzichtbare, diepe yoga-inademing. ‘En wat is hier nog meer gebeurd?’

‘Niks eigenlijk. O wacht, ik heb besloten mijn naam te veranderen.’

‘Hè? Hoezo?’

‘Ik heb Nancy nooit een leuke naam gevonden. Veel te ouderwets.’

‘Vind je het niet een beetje raar om nu van naam te veranderen? Iedereen kent je als Nancy. Het lijkt me rijkelijk laat om nog aan een nieuwe naam te wennen.’

‘Je bedoelt dat ik te oud ben,’ antwoordde ze.

‘Nee. Ik bedoel gewoon dat de eerste week van de brugklas me een wat geschikter moment lijkt voor zoiets. Niet als je al in de vijftig bent.’

‘Tja, nou, ik heb besloten dat ik een andere naam wil en heb uitgezocht hoe dat moet. Het is supersimpel en ik ga het echt doen.’

‘En je nieuwe naam wordt?’

‘Mandy.’

‘Mandy?’

‘Mandy.’

‘Maar’ – nog een diepe yoga-inademing – ‘Mandy lijkt toch best veel op Nancy? Ik bedoel, het rijmt zelfs bijna.’

‘Niet waar.’

‘Wel. Dat heet assonantie.’

‘Ik wist dat je zo zou reageren. Ik wist dat je me zoals altijd de les zou lezen. Ik snap niet waarom je hier zo’n heisa over maakt. Kun je niet gewoon blij zijn met mijn naam?’

‘Mam!’ probeerde ik. ‘Toe nou, ik lees je niet de les. Maar je snapt zelf toch zeker ook wel dat het best raar is dat je hier nu opeens mee komt?’

‘Ik kom er niet opeens mee. Ik heb je al zo vaak gezegd dat ik Mandy een leuke naam vind! Ik heb je al zó vaak gezegd dat ik het een heel elegante en vrolijke naam vind.’

‘Ja, oké. Elegant en vrolijk is-ie inderdaad, maar je vergeet iets.’ Ik ging wat zachter praten. ‘Dat het voor pap misschien niet zo’n heel handig moment is om te snappen dat de vrouw met wie hij al vijfendertig jaar getrouwd is, opeens een totaal andere voornaam heeft.’

‘Doe niet zo gek. Het is een simpele verandering. Het hoeft helemaal niet een enorm ding te zijn, hè.’

‘Het is verwarrend voor hem.’

‘Nou, ik kan het er nu sowieso verder niet over hebben, want ik heb met Gloria afgesproken voor Vinyasa Flow.’

‘Dus je eet niet thuis? Maar ik ben hier speciaal naartoe gekomen om samen te kunnen lunchen.’

‘O, er is genoeg eten in huis. En jij bent hier toch de echte kok. Ik ben er over een paar uurtjes weer.’

Ze pakte haar sleutels en ik liep terug naar mijn vader, die nog in de krant verdiept was. ‘Pap?’

‘Ja, Bean?’ Hij draaide zijn hoofd naar me om, terwijl ik helemaal opgelucht was dat hij me met mijn oude koosnaampje aansprak. Net als alle goede koosnaampjes van vroeger waren er bij de mijne ook allerlei gedachtecronkelvariëaties op geweest.

Wat begon als Ninabean was Mr Bean geworden, toen Bambeanie, Beaniebean en uiteindelijk gewoon Bean.

‘Mam is net weggegaan, dus ik zal zo iets te eten maken voor ons. Heb je zin in frittata?’

‘Frittata?’ herhaalde hij. ‘Wat houdt dat precies in als je het thuis eet?’

‘Een soort omelettaart. Een omelet op een avondje uit, stel je dat er maar ongeveer bij voor.’

Hij lachte. ‘Klinkt goed.’

‘Ik ga boven even een paar spullen uitzoeken en dan maak ik het eten daarna, goed? Wil je misschien nu al wat toast? Of iets anders voor de trek?’ Door zijn blik had ik meteen al spijt dat ik het niet iets simpeler had gesteld. Hij was nog prima in staat om beslissingen te nemen, maar af en toe verdwaalde hij duidelijk in de mogelijke antwoorden. Had ik hem die verwarring nou maar bespaard door gewoon te vragen: ‘Wil je nu al wat toast of niet?’

‘Misschien,’ zei hij met een lichte frons. ‘Ik weet het niet. Ik denk dat ik gewoon nog maar even wacht.’

‘Prima, laat het anders maar weten.’

Boven sleepte ik de drie dozen naar mijn slaapkamer. Die zag er nog steeds zo uit als toen ik ruim tien jaar geleden uit huis ging en was nu een soort museumreplica geworden van een tienermeisjeskamer tijdens de beginjaren van de eenentwintigste eeuw. Paarse muren, fotocollages van schoolvriendinnen op de kastdeur en aan de spiegel, plus een heel stel gerafelde, grauwwerworden festivalbandjes die Katherine en ik samen hadden verzameld.

Ik spreidde mijn vaders papieren uit op de vloer. De meeste hadden iets te maken met afspraken en planningszaken, niet met gevoelens of relaties. Ik zag organizervelletjes met tandartsafspraken, toetsweekechema’s uit de late jaren negentig en talloze krantenartikelen die hij blijkbaar interessant had gevonden. De persoonlijke brieven en ansichtkaarten haalde ik meteen uit de ‘kan weg’-stapel. Mijn oog viel op eentje die vol

was gekalkt door zijn inmiddels overleden broer, waarop mijn oom Nick zich erover beklagde dat het eten op Paxos droop van het vet. Een oud-leerling bedankte hem voor de hulp bij zijn aanmelding voor Oxford. Er zat een foto van hemzelf bij, waarop hij zo te zien met een brede grijns poseerde bij een diploma-uitreiking op Magdalen College. Mijn moeder had gelijk, deze alledaagse relieken had hij inderdaad niet meer nodig. Toch snapte ik waarom hij ze niet had weggegooid. Ik had thuis ook nog schoenendozen vol bioscoopkaartjes van de allereerste afspraken met Joe, en gas- en lichtrekeningen van plekken waar ik allang niet meer woonde. Het was me niet helemaal duidelijk waarom zulke zaken belangrijk waren, maar het was wel zo. Als een soort bewijs van het leven dat geleefd is, mocht er een moment komen dat je dat nodig hebt, net als een rijbewijs of een paspoort. Misschien dat mijn vader op de een of andere manier een voorgevoel had gehad dat hij het verstriken van de tijd moest toevertrouwen aan papieren agenda's, brieven en ansichtkaarten, voor het geval de bestanden binnen in hem ooit werden gewist.

Opeens hoorde ik van beneden het keiharde gepiep van de rookmelder. Ik rende de trap af en volgde de brandlucht. Ik trof mijn vader hoestend in de keuken aan naast een rokende broodrooster, bezig zwartgeblakerde pagina's van de *Observer* uit de sleuven te pulken.

'Pap!' riep ik boven het schelle gepiep uit, wapperend met mijn handen om de rook te verspreiden. 'Wat doe je nou?'

Hij keek me geschokt aan, alsof hij net uit een droom ontwaakte. De rook van de verkoolde krantensnippers kringelde uit zijn hand omhoog. Hij staarde even naar de broodrooster, keek mij toen weer aan en zei: 'Dat weet ik niet.'